עין משפם

נר מצוה

יד א מיי׳ פ״ד מהל׳

מעשה קרבנות הלי ג: מו ב ג מיין פ"ט מהלי

שבת הלכה ח: מיי' פ"ו מהל' י"ט

עה טוש"ע א"ח סיי תקכע סעיף א: מו ה כל זה מן הכל

ברב אלפס בינה פ"ב סי"

: f"b

→(•

תורה אור השלם

שַׁשֶּׁת יְמִים תֹאכָל מְצוֹת וּבְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּעֵלְהַ בְּעָר לִייְי אֱלֹהֶיךְ לֹא תַעֲשֶׂה מְלְאַבְה:

2. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לְכֶם בָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשוֹּ:

דברים טז ח

במדבר כט לה

ישעיהו נח יג

אָם הָשִׁיב מִשַּׁבָּת

רגלר עשות חפציר ביום קְּדְשׁי וְקָרְאתְ לַשַּׁבְּת ענֶג לִקְרוֹשׁ יִיְ מְכָבְּר וְכִבּּדְתוֹ מֵעֲשׁוֹת דְּרָכֵיךְ מִמְצוֹא

4. כימים אשר נחו בהם

ַבְּיָבִיהָם נְּיָשֶׁוֹ דְּיוֹוּ בְּיָהֵם הַיְּהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹרֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּרְ לְהָם

מיגוו לשמחה ומאבל ביָגון יְשִּׁהְיוּיוּ ובּיִגַּיּּרְ יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִּׁמְחָה יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה

יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׁמְחָה יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה וּמִשִׁלוֹחַ מְנוֹת אִישׁ

לְרֵעָהוּ וְּמֵהְנוֹת לְאֶבְיוֹנִים: אסתר ט כב לָאֶבְיוֹנִים: אסתר ט כב

5. שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לְכָם ועניחת ייר

ַבְּיָטוּנִי בֶּם לַחוֹדֵשׁ בָּעֵרָב מֵעַרָב עַד

ָעֶרֶבֹ תִּשְׂבְּתוּ שַּבַּהְנֶכֶם: ויקרא כג לב 6. בה אָמֵר יִי אִם לא

שְּנְתּוּ לְכֶם וְעִנִּיתֶם נַפְשׁתֵיכֶם בּ לִתִּי

הלכה יט סמג לארון

מודים בעלרת עד

[תוס' ערכין ספ"ב] (ה מנחות עב., ב) [קרושין לג. ע"ש חולין נד: ע"ש],

ג) ולקמן קה:ן, ד) עירובין קג. וע"שו. ה) בינה נוו:

יומא פא:, ז) נדרים לב.

ודוגמתו סנהדרין לט:], ה) [שמות לד], ט) [ל"ל

לחר ד"ה עבדיו, י) ועי׳

וע' תוס' גיטיו נו. ורש"

במשנה דלעיל סה:ז.

גליון הש"ם

רש"י עירובין סג.

כל הלילה פואין ממתינים להם עד שתחשך:

הרכבתו והבאתו וכו': ורמינהו סיחותכין

יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי

כאן וכאן אסור ר' אלעזר ור' יוסי בר חנינא חד

אמר אידי ואידי ביד הא בלחה הא ביבשה

וחד אמר גאידי ואידי בלחה ולא קשיא הא

ביד הא בכלי ולמאן דאמר הא ביד הא בכלי

מאי מעמא לא אמר אידי ואידי ביד ולא

קשיא הא בלחה הא ביבשה אמר לך יבשה

מפרך פריכא ולמאן דאמר אידי ואידי ביד

ולא קשיא הא בלחה הא ביבשה מאי מעמא

לא אמר אידי ואידי בלחה ולא קשיא הא

ביד הא בכלי אמר לך כלי הא קתני התם אם

בכלי כאן וכאן אסור ואידך הא דקתני כלי

הכא פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע אתא

לאשמועינן: א"ר אליעזר ומה אם שחימה

וכו': ר' יהושע למעמיה דאמר שמחת י"מ

גמי מצוה היא ∘דתניא ר' אליעזר אומר איז

לו לאדם בי"ם אלא או אוכל ושותה או יושב

ושונה ר' יהושע אומר יחלקהו חציו לאכילה

ושתיה וחציו לבית המדרש וא"ר יוחגן

ושניהם מקרא אחד דרשו כתוב אחד אומר

יעצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר יעצרת

תהיה לכם ר' אליעזר סבר או כולו לה' או

כולו לכם ור' יהושע סבר חלקהו חציו לה'

וחציו לכם: (עב"ם סימן) דא"ר אלעזר •הכל

מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מ"ם יום

שניתנה בו תורה הוא אמר רבה הכל מודים

בשבת דבעיגן נמי לכם מ"ם יוקראת לשבת

עונג אמר רב יוסף הכל מודים בפורים

דבעינן נמי לכם מ"ם ⁴ימי משתה ושמחה

כתיב ביה מר בריה דרבינא כולה שתא הוה

יתיב בתעניתא לבר מעצרתא ופוריא ומעלי

יומא דכיפורי עצרת יום שניתנה בו תורה

פוריא ימי משתה ושמחה כתיב ימעלי יומא

דכיפורי ידתני חייא בר רב מדפתי ועניתם

את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה

(הם) מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו

מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי

ועשירי רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי

לי עגלא תלתא אמר אי לא האי יומא דקא

גרים כמה יוסף איכא בשוקא רב ששת כל

תלתין יומין מהדר ליה תלמודיה ותלי וקאי

בעיברא דרשא ואמר חדאי נפשאי חדאי

נפשאי לך קראי לך תנאי איני ״והא״ר

בו'. תימה לר"י מה קל וחומר הוא סמה משמע למצוה. משמע

דמכשירי אוכל נפש שאפשר לכם לאו דוקא מקרא אלא מסברא:

אלעזר אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר יאם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי מעיקרא כי עביד איניש אדעתא דנפשי' קא עביד אמר רב אשי ולמאי דקאמר ר' אליעזר נמי י"ם רשות אית ליה פירכא ומה י"ם שהתיר בו מלאכה של רשות לא התיר שבות שעמה שבת שלא התיר בה אלא מלאכה של מצוה אינו דין שלא תתיר שבות שעמה

מפרך פריכא. הילכך ההוא דעירובין ליכא לאוקמא ביבשה דהא קתני סיפא ואם בכלי כאן וכאן אסור ויבשה כיון דמפרכא אפילו בכלי נמי שריא והכי מוכח בפרק בתרא דעירובין

> י. בור אָבֶּי בְרִיתִי יוֹמֶם וְלְיִלְה חֻקּוֹת שָׁמֵיִם וָאָרֶץ לֹא שְׂמְתִּי: ירמיהו לג כה מוסף תוספות

בָּתִשְׁעָה בָּתִשְׁעָה

א. בין דבר דאפשר לעשותו מער"ש לדבר דלא אפשר. תוס' שחק' ב. דלא אפשר לעשותה מער״ש. שס. ג. ויליף לה התם מקרא וכו׳. ד. [ו]עיקר מצותו אינה עד מוצאי שבת. עס. ה. דהא ר' אליעזר נמי אית ליה ההוא דרשה. עס.

רבינו חננאל

והקטר חלביו דוחה את השבת. תניא אמר ר׳ שמעון ראה כמה חביבה שפוכון דאוד כפוד דוב בדי מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים כשרים כל הלילה ואין ממתינין להם עד שתחשך מוצאי שבת אלא מקטירין אותן בשבת מצוה בשעתה. לקיים ין כי מבווי בסכומו. הרכבתו אינו דוחה השבת. דלא כר' נתן דאמר בפרק המצניע כי החי נושא את עצמו והטוענו בשבת פטור, והני מילי חוץ לירושלים אבל חוץ לעזרה לא. הבאתו מחוץ לתחום אין דוחה את השבת כר׳ עקיבא דאמר בסוטה בפרק [כשם] תחומין דאורייתא

(דף קנ.): יולה שחימה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת אלו

זה דלמא שאני הני משום דאפשר לעשותן מערב שבת ור' אליעזר גופיה אית ליה זה החילוק א ומשום הכי בפ׳ רבי אליעזר דמילה (שבת קלב.) מלריך תרי קראי חד למילה ב וחד למכשיריה משום דחפשר לעשותן מערב שבת דאמר התם מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר' אליעזר מנא ליה לרבי אליעזר הא דאמר קרא וביום השמיני ביום ואפילו בשבת והדר קאמר ע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא במכשירים אבל מילה דברי הכל דחיא מנא לן והשתא מאי קבעי מנא לן תיפוק מההוא קרא דביום דדרים מיניה ר' אליעזר מכשירים אע"כ משום דבעינן תרי קראי למילה ולמכשיריה כדפרישי׳ ונראה לר״י דודאי לר׳ אליעזר לא לריך האי קל וחומר דהא אפילו מכשירי פסח דהוו מלאכה גמורה דחו שבת הע"ג דהפשר לעשותן מערב שבת כדקאמר (לקמן סט.) בגמרא וליעבריה דהא שמעינן ליה לרבי אליעזר דאמר מכשירי מצוה דחו והא דקאמרינן הכא ק"ו לדבריהם דרבנן קחמר כלומר אף על גב דאפשר לעשותן מערב שבת כיון דליכא אלא שבות בעלמה יותר יש להתירם משחיטה עלמה דהיא מלאכה גמורה אף על גב דאי אפשר לעשותה מבערב ותימה לר"י מכשירי פסח מנא ליה לרבי אליעזר דדחו שבת דהא גבי מילה מלריך תרי קראי וכי תימא דגמר מסוכה ולולב ומלה ושופר ועומר ושתי הלחם דמוכם החם דדתו מכשיריהם שבת ג הא איכא למיפרך דמה להנך שכן בשעת דחייתו מיד יכול לקיים מלותן אבל פסח אינו נאכל אלא בלילה ד ועוד אי מהתם יליף אמאי איצטריך במועדו גביפסח הדקחמר ר׳ חליעזר עקרת מה שכתוב בתורה בתועדו אפי׳ בשבת:

לעשותן מערב יו"ט אסירי לר' אליעזר והקשה ר"ש כהן דבריש תולין (שבת ד׳ קלו:) אמרינן דרבי אליעזר עדיפא מדר' יהודה ושרי אפי' מכשירי דאפשר מערב יו"ט ותירץ לו ר"י דלא שרי אלא דוקא במשמרת דלא דמיא מלאכה כולי האי: הבל מודים בעצרת דבעיגן לכם. תימה לריב"א א"כ מאי קאמר רבי אליעזר מה ראיה רשות למצוה דגימא עצרת תוכיח שלהיא מצוה וי"ל דהא דבעי רבי אליעזר בעצרת

ರಿದ

כשירין כל הלילה. כדכתיב (ויקרא ו) על מוקדה על המובח כל הלילה ויכול להקטירן כל הלילה ואעפ"כ אין ממחינין להם עד שתחשך אלא מחללין שבת עליהן כדכתיב (במדבר כח) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד אלמא חביב למהר מלוה בשעתה: חוחרין יכלה במקדש. דלא גזרו על השבות במקדש: הא והא ביד. שחותכה בידו ולא בסכין דאין והקמר חלביו וכו': יותניא אמר רבי שמעון בה אלא משום שבות ואפילו הכי אסור מאבא וראה כמה מחביבה מצוה בשעתה בלחה הואיל ומצי למיעבד מאתמול שהרי הקטר חלבים ואברים ופדרים כשרים

וההיא דעירובין ביבשה דאפילו שבות

ליכא. וכר׳ אליעזר לא מצי לאוקמא

בכלי דהוי מלאכה גמורה. ובעירובין

בפרק בתרא איתא נמי כולה הך סוגיא

ומקשינן התם והא גבי שבות תני לה

דקתני אלו שמשום שבות לא אידחו

כו' אלמא לאו בכלי קאי: מפרך

פריכא. ולא קרי לה חתיכה: מאי

טעמא לא אמר הא ביד הא בכלי.

ונוקמא למתני׳ דעירובין נמי בלחה:

הא קתני התם. בעירובין דאסור

ולמה לי למיהדר למסתמא הכא

בפסחים: ור' יהושע. דמפיק שמחת

יום טוב ראיה לפסח אזיל לטעמיה

דאמר שמחת יום טוב מצוה היא ואפ״ה

לא דחיא שבות הראוי לעשות מבעוד

יום: דבעינן נמי לכם. שישמח בו

במאכל ומשתה להראות שנוח ומקובל

יום זה לישראל שנתנה תורה בו: כל

האוכל ושותה כו'. בפ' בתרא דיומא

[פא:] מוקמינן להא דרשא אליבא דמאן

דאמר אין אדם מוזהר על תוספת

עינוי להתחיל ולהתענות מבעוד יום

ואפילו למאן דאית ליה מוסיפין מחול

על קודש מקרא אחרינא נפקא ליה

מבחריש ובקליר תשבותי הילכך כי

אתא האי בתשעה להכי אתא והכי

האמר מה שאתם עושים בחשעה

להיינו אכילה ושתיה אני קורא עינוי:

ש מילחת. י) שלישי לבטן ומובחר הוא:

עבדי לי. היה מלוה לאנשי ביתו

להכין לו סעודה: אי לאו האי יומא.

שלמדתי תורה ונתרוממתי הרי אנשים

הרבה בשוק ששמן יוסף ומה ביני

לבינם: ותלי. נשען: חדחי נפשחי.

שמחי נפשי: לך קראי לך חנאי.

בשבילך ולצורכך שניתי וקריתי:

איני. וכי אין הנאה בתלמוד תורה

אלא ללומדיה לבדם: אם לא בריתי.

של יומס ולילה דהיינו תלמוד תורה

שכתוב בו (יהושע א) והגית בו יומס

ולילה: אית ליה פירכא. למילמיה

דאמר מלאכת מצוה דוחה כל שכן

שבות דמלוה שפיר מהדר ליה ר'

יהושע יום טוב יוכיח מקל וחומר ומה שמחת יום טוב שהיה רשות והתרת׳

בו משום מלאכה לא התרתה בו משום

שבות שבת שלה התרתה בה הלה

מלאכ׳ מלוה כגון שחיטת קרבנות לבור

אינו דין שלא תתיר שבות אפי׳ של מצוה:

שבת ית.], כ) [שייך לעיל במשנה סה:], () [שייך לההיא דעירובין ונימא ר' אליעזר היא דאמר במתני' דוחין משום דקתני התם ואם בכלי דהוי מלאכה גמורה כאן וכאן אסור ואי ר' אליעזר היא הא אמר מכשירי מנוה דוחין את השבת גם' ואין ממתינים להם. ע" טורי אכן ר"ה ל: ד"ה אפילו במלאכה גמורה במסכת שבת (דף קל.) דתנן ר' אליעור אומר אם נתהלהלו: שם אר"א הכל לא הביא כלי מערב שבת מביאו מודים בעצרת. עי׳ מודים בעצרת. עי' ר"ה ט: תוספות ד"ה כאילו בשבת: הא. דעירובין ביד ומתניתין

מוסף רש"י . כמה חביבה מצוה

בשעתה. לריכים למכנה (חולין נד:). ממתינים להם. תמידין ומוספין דשבת מנחות עב.). ד יבלת במקדש. ורוא״ה והוא חום לחחיד שדוחה את השבת, כדכתיב (ויקרא כב) או חרוץ או יבלת, יבלת דקרא כמו חיגרת, דומיה דשבור ולא כתיב שבר. ועורת נמי ונה כחיב שבר, ועורת נמי לא כתיב עיורון, אבל יבלת דמתני' הוא שם דבר של המום. חותכין יבלת, ביד קלמת (ערובין קג.). ואם בכלי כאן וכאן אסור. ואע"ג דכי עביד נמי ביד מתקן הוא והוה ליה חותך מבעלי חיים והוי תולדה דגוזו את הצמר. אפילו הכי לגווו מת הכנור, מפינו הכי כיון דכלאחר יד קא עביד שאין כן דרך לחותכה אלא בסכין, אין כאן אלא שבות, ואם בכלי כאן וכאן אסור, דאב מלאכה הוי הואיל ואינו משנה מכמות שעושה (שם) קשיא סתמא אסתמא ביבשה. ואפילו הכי בכלי ביבשה. וחפינו הכי בכני אסור משום דמתקן לה וענין מלאכה קא עביד (שם). הא בכלי. ור"א אפילו בכלי שרי, דס"ל מכשירי מלוה דוחיו שבת בהור המום מכשירי הרבו הוא והקרבן דוחה השבת הות והקרכן דוחה השכת ובמכשירין פליגי (שם). אמר לך כלי הא קתני התם. ולמה ליה לתנל לקתמיה בתרי דוכמי (שם). פלוגתא דר"א ור" יהושע לאשמועינן. להכי תנים משום פלוגתה דר"ה דחשמעינן דחפילו בכלי שרי (שם). כאילו התענה תשיעי ועשירי. והכי קאמר קרא הכינו עלמכס בתשעה לחדש לעינוי המחרת והרי הוא בעיני לעינוי היום (ברכות ח:) והכי משמע קרא ועניתם בתשעה, כלומר התקן עלמך בתשעה שתוכל ומדאפקיה קרא בלשון

לרכי עינוי לותר לך הרי הוא כאים לותר לך הרי הוא כאים לותר לך הרי הוא כאים מתענה בחשעה (יומא פא:) או: דהכי אמר קרא, ועניתם במשעה, אכילת תשעה אני קורא עינוי, וכיון דאכילתו עינוי חשיבה כל דמפיש באכילה ושתיה טפי עדיף, דהא מדקאמר בערב על כרחך לא מקפיד אעינוי דמשעה וכי קרי עינוי במשעה אכילה ושתיה דידיה קרי עינוי

בשבו והחופין האדימה. ירושלמי הרכבתו לא אמרו אלא חוץ לירושלים אבל חוץ לעזרה מותר משום שבות שהתירו במקדש. חתיכת יבלתו אין דוחה את השבת יבלת לחה או בכלי והא דתנן בסוף עירובין חותכין יבלת במקדש ביבשה וביד. **מתנו"** [נ"א: פיסקא] ר" יות האו היותר בל היותר היותר בל היותר היותר בל אליעזר אומר דוחין, אמר ר אליעזר ומה אם שחיטה שהיא אב מלאכה דוחה את השבת אלו שמשום שבות לא ידחו את השבת. אמר לו ד' יהושע יום טוב יוכיה שהתיר בו כל מלאכה שהיא לצורך אוכל נפש ואוסר בו דבר של שבות, כדתנן

במסכת יום טוב אלו שהו משום שבות לא עוליו באילו ולא רוכביו על גבי בהמה. אמר לו רבי אליעור יהושע מה ראיה שבות דרשות לא עוליו באילו לשבות דמצוה שהיא הבאת הפסח כדי שישחט. ור׳ יהושע אמר לד יום טוב נמי מצוה לשמוח במסכור זם טוב את התוך לא הדבר בי המה המה לה בי בל המה המה לה בי המה המה המה המה המה המה המה המה המה במחור בי שהמ במסכור הוא התרת לשחוט ולבשל ולא התרת לו להביא מחוץ לתחום וכיוצא בו ולעשות שמחת ו"יט. ור' אליעור אמה לך יום טוב או כולו לה', וכיון דאי בעי למיעבד כולו לה' ולקרות היום כולו הרשות בידו, כאלו אין כאן שמחת יום טוב. איכא למיפרך ומה יום טוב שהתירו בו מלאכה דרשות כגון הא דאמרינן הואיל והותרה הבערה לצורך, לא התירו שבות לעלות באילן או לשוט על פני המים ולהביא משם אש לבשל ואפי׳ ביום טוב, שבת שלא התיר בה אלא כגון שחיטת הפסח וכיוצא בו מלאכה של מצוה בלבד, אינו דין שלא נתיר שבות דעמה. ור׳ אליעזר אמר לך אפ״ הכי שבות דמצוה עדיפא. אמר רבא הכל מודים בשבת בעינן לבם, כלומר אין לו לישב כל היום כולו ולקרות ולבטל שמחת שבת דכתיב וקראת לשבת עונג. מר בריה דרבינא כוליה שתא הוה יתיב בתעניתא בר מעצרתא ופורים וערב יום הכפורים. רב ששת הוה אמר חדאי נפש כלומר שמחי לה נפשי לך קראתי כדי שתאהיי שוכנת בטח בעולם הבא. ואע״פ א בו מלחנה של בונה דבר, הינד יון שלא מנה בבות דבות דבות הינה של הינה בשנה מהור בינה בא האמר בא הוכל בות בשנה ב . מר בריה דרבינא כוליה שתא הזה יתיב בתעניתא בר מצוצת ופורים וערב יום הכפורים. רב ששת הזה אמר חדאי נפש כלומר שמחי לה נפשיה עביד. שהעולם אינו מתקיים אלא בזכות תופשי התורה שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, עיקר מיהת כי עביד איניש לנפשיה עביד.